

melyeknek lakói azt mondták a kérdező biztosoknak, hogy közelben-távolban sincs alkalmas piacozó helyük. Máshol megválaszolatlanul hagyták a kérdést, vagy elintézték azzal, hogy nincs eladni való fölöslegük, avagy az utak járhatatlanságára hivatkoztak. *Nedec* lakói – káraikról szólva – mondták: „Nincs olyan város, ahol gyalog vagy fogattal pénzt kereshetünk”, s ahol adni-venni lehetne. *Nagy-* és *Kisfrankova* lakói együtt vallották, hogy a „közelben város nincs”. *Lesznic* úrbéresei is vigasztalhatatlannak voltak, mert – amint mondták – „Nincs város közel, amely hasznukra lenne” *Kolacs*kó lakói pedig némán hallgattak, mikor vásározási szokásaikról kérdezték őket. Ezt tették *Krempak-Pilhov* és *Paris-Hnilcsik* lakói is.

Viszonylag szűkszavúak voltak a vásártartó helyek lakói is, amikor piacozási lehetőségeikről faggatták őket. *Szepesremete* úrbéresei csak annyit mondtak: „Termékeiket helyben is eladhatják.” *Ófalu* lakói alig-alig mondtak többet: „Évente négy vásár van a faluban privilégium szerint – mondták – Szűz Mária napján van egy ötödik vásár is. E vásárok alatt sört, pálinkát mérhetnek 3 nap szabadon”. *Krompach* lakói annyit árultak el, hogy „minden hét szombatján hetivásárok tartatnak helyben, ahol mindent eladhatnak és megvehetnek. Nagy vásár pedig évente kétszer van itt helyben”.

Annak ellenére, hogy *Szepes megye* településeinek lakói bőven válogathattak a piacozó, vásározó helyekben; s annak ellenére, hogy megélhetésük okán is rákényszerültek a kereskedelemre, s *Lengyelországtól Kecskemétig* és *Debrecenig* „bejárták” a vásározó, piacozó helyeket, viszonylag szűkszavúan vallottak csak ilyen jellegű haszonvételeikről. Sokkal részletesebben beszéltek bányászati és háziipari tevékenységükről, erdőlési szokásaikról.¹⁴

BEITRÄGE ZUR GESCHICHTE DER MÄRKTE SOWIE DER MARKTTREIBENDEN ZINSLEUTE IM KOMITAT SZEPEŠ GEGEN ENDE DES 18. JAHRHUNDERTS

Seine Blütezeit durfte das Komitat Szepes während des Mittelalters erleben. Später kam es dann durch die Teilung Polens und die damit einhergehende Verarmung des polnischen Adels zu einem Verfall, denn nunmehr waren die Produkte aus dem Ungarland, wie Buntmetalle, Wein, Weizen usw. nicht mehr gefragt.

Zu der Zeit, als dieser Verfall seinen Anfang nahm, löste Maria Theresia die im 15. Jahrhundert verpfändeten 13 Szepeser Städte von Polen wieder ein (1772). Die Einwohner des Komitats Szepes, die bisher einen regen Handel zwischen den beiden Ländern betrieben hatten, sahen sich nunher in ihr eigenes Komitat bzw. zwischen die benachbarten Komitate „eingeklemmt”.

Die landschaftsgeographischen sowie die Strassenverhältnisse erlaubten es nicht, dass im gesamten Komitat ein einziges Marktzentrum in bestimmender Weise den Handelsablauf beherrscht hätte. Aus diesem Grunde suchten die Zinsleute von Szepes – ihren eigenen Aussagen zufolge – in mehr oder weniger regelmässigen Abständen an die 28 Märkte auf. Davon befanden sich 17 im Komitat Szepes: *Késmárk*, *Szepesváralja*, *Igló*, *Lőcse*, *Szepesszombat*, *Podolin*, *Lubló*, *Szepesolaszi*, *Szepesbéla*, *Krompach*, *Ófalu*, *Gölnic*, *Szepesszentgyörgy*, *Gnézda*, *Poprád*, *Hunsdorf* und *Szepesremete*.

14. *Takács Péter–Udvari István*: Adalékok a Szepes megyei manufaktúrák és az úrbéres szolgáltatók viszonyához a 18. század utolsó harmadában (kézirat).

Ausser auf die hier genannten „inneren Märkte“ zogen die Leibeigenen und Instleute von Szepes auch auf die Märkte in den Komitaten *Abáúj, Gömör, Sáros*, wie aber auch in die *Grosse Ungarische Tiefebene*, nach *Debrecen* und *Kecskemét*. Es kam sogar vor, dass sie auch den *polnischen* Marktflecken *Nowy-Targ* aufsuchten.

Hier verkauften die Leibeigenen und Instleute von Szepes Produkte aus dem Wald, Heilkräuter, Metallwaren, gelöschten Kalk, Holzkohle, Leinen und andere Produkte aus dem Heimhandwerk, während sie Weizen und andere Lebensmittel für sich selbst dort erwarben. Einige trieben ihren Handel mit Gewinn, andere brachten Wein bis nach Polen.

Zusammenfassend darf gesagt werden, dass die Zinsleute aus dem Komitat Szepes im letzten Drittel des 18. Jahrhunderts durch die landschaftliche und regionale Arbeitsteilung, dazu gezwungen war, Handel zu treiben, denn nur so war ihr täglich Brot gewahrt, und keiner von ihnen tat es, um sich zu bereichern.

Péter Takács–István Udvari